

พระราชดำรัส

ในโอกาสที่คณะผู้ปฏิบัติงานโครงการตามพระราชดำริ เข้าเฝ้าฯ

ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา กรุงเทพมหานคร

วันพฤหัสบดี ที่ ๒๖ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๕๐

ทุกปีก็ต้องจัดให้มีการมาพบปะเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันเป็นประจำ เนื่องด้วยว่าแต่ละคนซึ่งถึงแม้จะเป็นคนเดิม แต่เวลาผ่านไปหนึ่งปีนั้นก็เป็นเวลาที่น่าว่ายาวนานพอที่จะมีเรื่องใหม่ๆ หรือตัวเองก็เปลี่ยนแปลงความคิด เพราะได้มีประสบการณ์มีความคิด ได้ไปเจออะไรใหม่ๆ กันมากมาย และก็มีผู้ที่เพิ่งมาเป็นครั้งแรกก็อีกหลายท่าน เนื่องจากการทำงานได้ผ่านมากี่สิบ ๓๐ ปี มีผู้ที่เข้ามาทำงานในนามของส่วนตัว และพวกที่มาเป็นผู้แทนของหน่วยราชการต่างๆ มักจะเปลี่ยนแปลงตัวบุคคลไป หรือบางคนตอนแรกก็มาในนามส่วนราชการ อยู่ไปอยู่มาก็กลายเป็นมาส่วนตัว แล้วก็เพิ่มมาเรื่อยๆ หรือไม่บางคนก็เห็นการทำงานต่างๆ แล้วคิดว่าจะมีความสามารถที่จะช่วยได้ เพราะว่าเวลาที่ทำงานไปนั้น บางทีก็ทำไปอย่างที่ว่าไม่มีความรู้มากนัก แต่ว่าทุกคนที่มาได้พบก็เห็นว่าทำกันด้วยความตั้งใจจริง ก็คิดอยากจะมาช่วยเหลือมาช่วยปรับปรุงให้ดีขึ้น เพราะฉะนั้นการงานต่างๆ ก็มีเรื่องใหม่ๆ เพิ่มขึ้นรวมทั้งเหตุการณ์ทั้งของบ้านเมืองไทยเราเอง ทั้งเหตุการณ์ต่างๆ ในโลก ก็เปลี่ยนแปลงไปมาก ทำให้หลายๆ อย่างที่เคยทำแบบเดิมๆ ก็ดีแล้ว กลับไม่พอ กฎระเบียบต่างๆ ก็เปลี่ยนแปลงใหม่ เพราะฉะนั้นเราทุกคนไม่ว่าจะเป็นผู้ปฏิบัติงานอื่นๆ หรือเป็นครู ดตชด. ก็ต้องหาความรู้ใหม่ๆ ที่จะต้องปรับตัวให้เป็นไปตามโลก หรือว่าเป็นไปในที่จะให้การทำงานได้ผลดีที่สุด บางครั้งก็ต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงาน เนื่องจากเวลาผ่านไป อย่างว่าแต่ความคิดที่เปลี่ยนแปลงไป ร่างกายก็เปลี่ยนแปลงไปด้วย เช่นเคยเดินภูเขา ๓ ลูก ก็อาจจะเหลือ ๓ ก้าว ก็ต้องเปลี่ยนวิถี ถ้าอยากจะทำอยู่ก็อาจจะต้องมีพาหนะที่ดีขึ้น หรือว่าจะใช้เทคโนโลยีในลักษณะใหม่ ถ้าจะใช้เทคโนโลยีลักษณะใหม่ ก็จะต้องอบรมใหม่ มีความรู้ใหม่ ทั้งทางด้านการใช้เทคโนโลยีหรือว่าในเรื่องของเนื้อความรู้ เรื่องของภาษา

พนักนี้ได้ไปเห็นที่ต่างๆ มาก ทั้งในประเทศและต่างประเทศ บางครั้งเห็นแล้วทำให้ได้ความคิดว่า เราน่าจะทำอย่างเขาบ้าง หรือบางทีไปเห็นแล้วก็ต้องคิดเตือนตัวเองว่า เราอย่าทำอย่างเขา มีทั้งสองอย่าง หรือบางอย่างพอเห็นแล้วรู้สึกตำหนิตัวเอง นึกออกเหมือนกันว่า เราเคยมีโอกาสที่จะทำอย่างนั้นได้ แต่ตอนนั้นไม่มีวิสัยทัศน์ หรือยังมองไม่ออก นึกไม่ออกไม่เห็น บางอย่างก็ผ่านไปแล้ว แต่บางอย่างถ้ายังไม่ทำตอนนั้น ตอนนั้นไม่ได้ทำก็มาทำเสียเลยก็ได้ ในการทำงานไม่ใช่ที่เราไปลอกเลียนแบบหรือทำตามอย่างคนอื่นเขาตลอดเวลาเพียงอย่างเดียว ปรากฏว่าในช่วงเวลาปีสองปีนี้ มีคนอื่นที่เขาคิดสนใจวิธีการที่เราทำแล้วมาศึกษาก็ไม่น้อย เช่นประเทศเพื่อนบ้านต่างๆ ที่เราจัดมีความสัมพันธ์ด้วย ทั้งทางด้านสุขภาพ-อนามัย ทั้งทางด้านการศึกษา การประกอบอาชีพอื่นๆ ก็มาดูงานในประเทศเรา นอกจากบางทีเราก็ก็นั่งไปจัดดูงานเอง แต่ก่อนมักจะเป็นอย่างนั้น พอมาในระยะหลังนี้มีหน่วยงานยกตัวอย่างเช่น ยูเนสโก ก็มาขอให้ทางเราจัดการดูงานให้โรงเรียนในประเทศต่างๆ ซึ่งเขาเลือกมา เราก็คงจะต้องติดตามทีหลังว่าจะช่วยให้เขาได้รับประโยชน์มากขึ้น หรือบางทีอย่างหน่วยงานเช่น องค์การเรียกว่า World Food Program การที่ไปทำกับเขา ด้วยว่าเรามีหน่วยงานอยู่แล้ว เรื่องอาหารในโรงเรียน เขาก็นำคณะผู้บริหารจากประเทศมองโกเลียมาดูงาน และขอให้เรามีส่วนเป็นส่วนร่วมกับเขาในการจัดโครงการว่าทำอย่างไรจะได้ผล เขาก็มาดู ผู้ใหญ่ระดับรัฐมนตรีที่มาดูงานก็พอใจ คิดว่าอยากจะได้ความคิดเอาไปทำ หรือว่าบางอย่างก็เชิญเราไปดู อย่างประเทศมองโกเลียนี้ก็แปลกไปกว่าประเทศในกลุ่มอาเซียนที่มากดู เพราะว่าประเทศที่มีอากาศหนาวเย็นในฤดูหนาว และมีปัญหาต่างๆ แตกต่างจากของเรา หลายๆ อย่างก็พอที่จะแนะนำแสดงความคิดเห็นให้เขาฟังได้ เนื่องจากได้ไปเห็นประเทศอื่นๆ ที่เขาทำในลักษณะนั้น ที่มีอากาศคล้ายๆ กับมองโกเลีย เรียกว่าพอๆ ไปได้ และถ้าพอมีเวลาก็จะต้องไปดูสภาพของเขา เพื่อที่จะคิดหาแนวทางให้เขาได้ ทั้งนี้ เกิดขึ้นจากรว่าเราทำงานกันมาแล้ว เราก็มึแนวทางที่จะให้ประโยชน์กับคนอื่นได้ หรือว่าจะมีพวกที่มาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันเฉยๆ เช่น จัดการสัมมนา เรื่องการส่งเสริมเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ร่วมกับสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งทางฝ่ายเราก็ได้ความคิดหลายๆ อย่างจากเขา เขาก็มีจุดหมายมาว่าได้รับความรู้ต่างๆ อย่างโครงการที่เราทำเขาก็สนใจเหมือนกัน อันนี้ก็เป็นการแลกเปลี่ยน ไม่เฉพาะแต่ที่เราไปเรียนรู้จากคนอื่น คนอื่นก็ได้เรียนรู้จากเราเหมือนกัน

อย่างที่ไปแล้วกลับมาเมื่อวานนี้คือที่สิงคโปร์ ความจริงเป็นกลุ่มหน่วยงาน ไม่ใช่เป็นสิงคโปร์จัดเสียทีเดียว ฝ่ายเราก็เข้าไปร่วมจัดกับเขาด้วยในเรื่องการใช้เทคโนโลยี และงานวิศวกรรมในการผลิตเครื่องมือที่จะช่วยให้คนพิการและผู้สูงอายุสามารถประกอบภาระงานเลี้ยงตัว และเป็นอิสระได้ โดยแนวทางที่ทำกันมาประมาณใกล้จะสิบปี เขาก็ตั้งแนวทางว่าคนเรานั้นจะต้องพยายามช่วยตัวเอง ไม่ใช่ทำให้โอกาสหรือให้สิทธิพิเศษในลักษณะนั้นอย่างเดียว

มีอีกแนวทางว่าพยายามเสริมให้บุคคลเป้าหมายเช่นคนที่มีร่างกายพิการนั้น สามารถจะเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ กับบุคคลอื่นๆ ได้ด้วยอาศัยการใช้เทคโนโลยีพัฒนาหรือทดแทนส่วนที่ขาดตกบกพร่องไป เพื่อที่จะหวังให้บุคคลเหล่านั้นมีชีวิตได้อย่างอิสระและมีศักดิ์ศรี มีโอกาส ที่จะทำประโยชน์ได้ มีวิธีการต่างๆ ซึ่งหลายๆ อย่างทำมาเราก็อาจยังไม่ทันคิด ก็คิดว่าจะเอามาประดิษฐ์บ้าง บางอย่างเราก็ทำอยู่แล้วหรือว่าสิ่งที่เราทำก็ไปเสนอ เป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน

หน่วยงานหลักที่ทำด้วยกันก็เป็นวิทยาลัยเป็นลักษณะวิทยาลัยเทคนิคของสิงคโปร์ เขาเคยส่งนักศึกษาไปช่วยเด็กนักเรียนระดับประถมศึกษา เป็นแบบพี่สอนน้อง เคยมาสองครั้งแล้ว ครูบาอาจารย์ก็มาเป็นอาสาสมัครทำโครงการต่างๆ กับเรามาบ้างแล้ว เป็นพี่ๆ รุ่นอายุก็คงประมาณ ๑๖ - ๑๗ เข้ามาสอนน้องทางด้านคอมพิวเตอร์บ้าง สอนภาษาอังกฤษบ้าง เท่าที่ผ่านมาก็ได้ผลดี ได้ผลดีกับพี่ด้วย พี่ก็ได้เห็นอะไรๆ ที่กว้างขึ้น รวมทั้งคุณพ่อคุณแม่ของพี่ๆ ก็เลยพลอยมากันด้วย ที่จริงงานที่ต่างๆ กันมานี้ คิดว่านักเรียนบางคนก็คงจะเข้าใจต่อไปถ้าจำเป็นก็น่าจะทำได้ ยกตัวอย่างเช่นเรื่องของการรักษาสุขภาพอนามัยให้ตัวเองและครอบครัวแข็งแรง จะได้มีกำลังกายที่จะทำงานหรือจะเรียนรู้เพิ่มเติมได้ ที่เรากำหนดมาทั้งในเรื่องอาหาร เรื่องรักษาอนามัย ความสะอาด เรื่องสุขภาพเหล่านี้ เป็นเรื่องที่บางทีนักเรียนตั้งแต่ชั้นประถมเรียนแล้ว กว่าจะถึงช่วงที่มีครอบครัวของตัวเองก็อาจจะลืมไปหมด เพราะเวลานาน สำหรับชั้นมัธยมศึกษาก็อาจจะพอคิดได้ ก็ไม่ใช่ว่าจะปฏิบัติกับตัวเองอย่างเดียว ในเรื่องของครอบครัวและชุมชน หรือว่างานการที่ไปจัดตั้งสหกรณ์ เคยได้เห็นนักเรียนบางคนจบชั้นประถมไปแล้ว ไปอยู่โรงเรียนมัธยมซึ่งยังไม่มีการเรียนก็ไปตั้งได้ ไปแนะนำทางโรงเรียน และทางชุมชน แนะนำการตั้ง จะเรียกว่าขยายผลไปก็ได้ เรื่องงานเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ก็สามารถเอาไปใช้ได้ อย่างที่ตอนปิดเทอมได้ไปเยี่ยมนักเรียนศิษย์เก่า ดชด. ที่ไปเรียนอยู่ที่ประเทศอินเดีย ในเรื่องภาษาภายในปีหนึ่งก็เรียนได้ ตอนแรกมีปัญหาหนักทีเดียว แต่พอต่อไปก็เรียนได้ เขาบอกว่าสิ่งที่เขาไม่แพ้เพื่อนๆ เทคนิคคอมพิวเตอร์ที่เรียนไปจากชั้นมัธยมของเรา เรียกว่าบางอย่างที่เราฝึกอบรมกันมาก็น่าจะเป็นคนที่ขยายผลได้เอาไปทำเป็นประโยชน์ได้ หรือเมื่อเดือนที่แล้วที่มีปัญหาหลายๆ อย่าง เช่น หมอกควันในภาคเหนือ ตอนแรกก็โทษพม่า ความจริงดูไปดูมาไม่ใช่หรอก เราทำกันเองนั่นแหละ มานึกถึงว่าก่อนหน้านั้นก่อนที่จะไปต่างประเทศ ได้ไปเห็นว่าพวกมันจ้งเลย เค้าป่า เค้าอะไร ก็มองดูว่าคงทำอะไรไม่ได้ เพราะว่าคนเขาอยากจะทำอะไร ถ้าจะไปพูดเขาก็กลัวเข้าเกินไป ก็เขาเสียเลย เค้าเรื่อยเปื่อย เค้าเพลิน ก็เลยมาผลเสียที่ร้ายแรงกับผู้อื่นในด้านสุขภาพ

ในด้านสิ่งแวดล้อม เราก็เรียนกันมาในเรื่องของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อันนี้เป็นตัวอย่างเห็นจริงเลยว่า ถ้าเราไม่ดูแลจะเป็นผลเสียในขั้นที่ใหญ่โตและร้ายแรงขึ้น ที่บอกๆ

กันนี่เห็นจริงแล้ว ตอนแรกนึกไป ทำพุดไป ใครเขาจะเชื่อ ก็บอกคุยกับครูกับนักเรียนชุมชน ก็จริงๆ อันนี้น่าจะชี้ได้ หรือไปว่าทำอะไรปล่อยของเสียลงน้ำ น้ำเน่า ปลาตายไปก่อนวัยอันควรก็เพราะว่าความไม่ระมัดระวัง สิ่งเหล่านี้เราก็พอเตือนเขาว่าชน แต่เขาอายุเลยไปนั้นเราอาจจะลืมไปสอนเขาจริงๆ ทำอะไรไม่ควรมุ่งแต่เขาชน ควรจะให้ทุกๆ คนทราบทั่วกัน เพราะว่าคนที่ทำเสียนั้นก็ไม่ใช่เขาชน ทำให้เขารู้ว่าอะไรควรทำอะไรไม่ควรทำ แล้วก็ช่วยๆ กันรักษาชาติรักษาบ้านเมืองกันต่อไป หวังว่าทุกๆ ท่านจะมีกำลังกายกำลังใจปฏิบัติ การงานในหน้าที่ และทั้งศึกษาหาความรู้ต่างๆ คงจะไม่ใช้เฉพาะเขาชน แยกๆ แล้วก็มีของใหม่ๆ ที่อยากจะรู้ บางทีก็นึกน้อยใจเหมือนกัน เช่นไปในต่างประเทศมีพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์สำหรับเด็กและเขาชน พอเดินแก่เข้าไป อย่างฉันเข้าไปเด็กก็หันมามองตาขวางว่ามาแย่งเขาหรืออย่างไร ความจริงไม่ใช่ สมัยเราเด็กไม่มี ไม่เคยรู้ก็อยากรู้บ้าง บางครั้งก็บอกว่าไม่ควรห้ามกัน เป็นเรื่องที่มีประโยชน์ แต่คนที่ว่าตั้งใจดีออกมาที่จะขยายโอกาสช่วยเหลือตัวเองช่วยเหลือคนอื่น อย่างบางอย่างนี้เราก็อาจจะไปหวังเขาชนมาก ว่าทำแล้วนี่ต้องกลับมาไปทำหน้าที่ บางคนทำได้ก็เป็นเรื่องดี แต่บางคนจะต้องพยายามเอาตัวรอดให้สามารถจะเลี้ยงตัวได้ก่อน ต่อภายหลังเมื่อชีวิตมั่นคงแล้วก็มาคิดช่วยกันทำงาน ขอให้มียกกำลังกายกำลังใจที่เข้มแข็ง แข็งแรง และก็มีความสุขตลอดไป

